

vacilor naționaliști și de aceea stau să turbe de bucurie, vârsându-și din nou focul de inimă asupra bieților Slovaci. Așa le trebuie — zice acele foi, Slovaci au meritat dojana Majestății Sale, deoarece „pe întreg teritoriul comitatelor Nyitra, Trenčín, Arva, Liptov și Turótz răsunase până acum ecoul cuvântărilor preoților, învățătorilor și advocaților, cari stau în serviciul panslavismului și în cari cuvântări ocărau și înjurau pe Maghiari și prin toate mijloacele ațitau în contra ideii de stat maghiar. Ei propovăduiră doctrina urei celei mai sălbatice în contra Maghiarilor“.

Va să dăcă foile unguresci consideră cuvintele de mai sus ale Majestății Sale ca o pedepsă dată Slovacilor, cari nu vreau să se alipescă la „ideea de stat maghiar“. Ba fiindcă Românii sunt încă și mai mari dușmani ai maghiarisării, foile unguresci consideră vorbele de mai sus și ca o dojană dată înainte la adresa Românilor. Astfel în „Buda-desti Hirlap“, în articolul său de fond de la 10 Septembrie n. zice între altele:

„Cuvintele regesci rostite în Galgoț, voru răsună ca un tunet mănos la Bistrița-Năsăud, unde metropolitul român va aduce omagii tronului unguresc. Căci întocmai după cum panslavismul nu e la loc potrivit pe scaunul episcopesc, totu asemenea nici pe scaunul arhiepiscopesc nu are loc dacoromânismul“.

Totu asemenea se exprimă și „Egyetértés“, care încă în numărul său de la 9 Septembrie profesce, că și Românii din Ardeal, cu ocazia prezenței Majestății Sale la Bistrița, se pot aștepta din partea Majestății Sale la „insemnate declarațiuni de natură politică“.

Sub asemenea auspicii se înțelege de sine, că presa ungurescă se bucură foarte mult de prezența Majestății Sale printre naționalități, dăr pe lângă totă bucuria asta, s'ar înșela grozav, decât ar crede, că după asta numai decât naționalitățile vor înceta de-a mai fi naționalități și toate se vor grăbi a îmbrăca cămașa de forță a maghiarisării. Existența națională stă mai pe sus de toate și acesta trebuie s'o știe odată „patrioții“ unguri și să nu se mai sdrubăcescă în zadar.

— Diarul din München „Neuste Nachrichten“ află din isvor sigur următoarele: Împăratul Germaniei a lădată cătră o persoană înaltă manevrele armatei austro-ungare. Cu deosebire laudă densul hărnicie rezerviștilor. Împăratul zice, că e fericit, că aliatul său are o armată gata de război.

SCIRILE ȚILEI.

— 31 August. (12 Sept.)

Statutul fondului de pensii ale Archidiecezei române gr. or. din Transilvania, votat în ședința sinodului archidiecezan de la 6 (18) Mai c., s'a publicat în Nr. 89 al „Telegrafului Român“. Fondul acesta este menit pentru pensionarea preoților din archidieceză, a funcționarilor consistoriali, a profesorilor seminariali și a celorlă dela școlile medii și comerciale, precum și pentru pensionarea văduvelor și ajutorarea orfanilor. Fiă-care preot sau profesor are să plătescă la acest fond odată pentru totdeauna o taxă fundamentală de 20% dela suma pensiunii, la care aspiră, și pe lângă acesta funcționarilor salariați vor să plătescă o taxă anuală de 3%, ér ceialaltă o taxă anuală de 2% dela suma maximală de pensii, la care aspiră îndreptățitul. Cine a plătit continuu 40 de ani, sau ca profesor 30 de ani, e scutit de a plăti mai departe. La fond contribuie fiă-care parohie de cl. I 10 fl. de cl. II 6 fl., de cl. III 4 fl. Suma maximală a pensiunii s'a statorit de-o camdată astfel: pentru funcționarii consistoriali și pentru profesorii cu salare fixe, în suma sularului, ce-lu avea în momentul când devine pensionat; pentru protopresbiteri 600 fl.; pentru parohii de cl. I 400 fl., de cl. II 300 de cl. III 200 fl. Dreptul de pensii se dă după 10 ani de serviciu.

Pensionare. Foile unguresci comunică scirea, că în urma schimbării spanului dela Făgăraș, singurul vice-span român, ce se mai află în funcționare d-lu Dănilă Grămoiu, a cerut să fiă pensionat. Pensionarea i-s'a și hotărât din partea comisiei însărcinate cu acest lucru și acum rămâne numai să fiă aprobată din partea adunării comitatense. Ca urmaș al d-lui Grămoiu, foile unguresci amintesc pe Kapocsányi Mor.—

Școlă românească în Panciova. „Egyetértés“ serie, că Românii din Panciova au înaintat un memorandum la magistratul orășenesc în care ceru a se înființa și o școlă elementară orășenescă cu limbă de propunere românească. Motivul ce i-au îndemnat pe Români să ceră școlă românească este: „a-și mântui naționalitatea și a-și apăra în contra sârbizării“. — Nu avem nici un motiv a nu da creșământul acestei sciri îmbrăcătoare pentru noi, și întristătoare pentru „Societatea de maghiarisare“ din Panciova, căci scim, că în acest oraș sunt foarte mulți Români, cari nu au

nic școlă, nici biserică românească, ci merg la școlă și biserică sârbescă Astfel e evident, că Românii pancioveni sunt espuși primejdiei d'a se contopi în elementul sârbesc preponderant și deci ne bucurăm de laudabila mișcare pornită în interesul propriu al conservării naționale. Li dorim succes!

† Jules Grévy, fostul președinte al republicii franceze a răposat în zilele acestea la Mont-sous-Vandrey, în etate de 78 de ani. El s'a născut în 1813 și încă de tineră a ajuns membru în camera advocaților. Luă parte la rezoluțiunea din 1848 și în timpul imperiului al doilea fii un adversar declarat al împăratului. După dimisionarea mareșalului Mac-Mahon la 1879 fii ales Jules Grévy de președinte al republicii franceze, care demnitate o păstră până în anul 1817, când fii silit să se retragă în urmă scandalului provocat de afacerea Vilson.

Concertul oprit. Membrii reuniunii rutene de cântări, cari acum întreprind o oălătorie prin Galiția și Ungaria, vor să dea un concert în Cașovia. Autoritățile orașului însă, pentru ca să nu se dea prin aceste ansă la manifestațiuni naționale a oprită ținerea concertului.

Un ucenic se primesce în Tipografia A. Mureșianu din Brașov, să fii absolvat patru clase gimnaziale ori reale sau cel puțin a trei clasă, cu succes bun.

Musica orășenescă va da, mâne Duminică în 13 Septembrie n. c. un concert în grădina hotelului „Pomul verde“. Începutul la 7 ore seara. — Lună în 14 Septembrie n. c. musica orășenescă va cânta pe promenada de jos. Începutul la 5 ore p. m.

Deschiderea căii ferate între Brașov și K. Oșorheiu se crede, că se va face pe la sfârșitul acestei luni. Trenul va pleca din Brașov spre K. Oșorheiu la 8 ore 30 minute a. m. și la 3 ore 10 minute p. m. Dela K. Oșorheiu spre Brașov va pleca la 4 ore dimineața și la 2 ore 45 minute p. m.

Manifestațiuni Croate.

Din Fiume au plecat în săptămâna trecută 364 Croați la espozițiunea din Agram.

Frații lor croați din Agram i-au primit pe Fiumeni cu o însuflețire nespus de mare. Cu ocaziunea întâmpinării, ce li-se făcu la gară, s'au rostite

cuvântări pline de cel mai înflăcărat entuziasm național. Deputatul Barcici duse în numele Croaților Fiumeni, că ei au mers la Agram pentru ca se dea dovadă lumii, că din Fiume n'a perit patriotismul croat, și legătura de naționalitate, care lăgă în modu nedespărțit orașul Fiume de scumpa patriă croată, nu s'a slăbit.

Deputatul austriac Spincici, vorbind în numele Croaților istrieni, duse într'altele: „Multă vreme s'au străduțit dușmanii noștri să ascundă sfântul adevăr, că în Istria se află Croați, dăr ei numai au deșteptat în noi conștiința națională croată și am venit, ca se vă vedim vouă, că noi vă iubim pe voi și iubim principiile acelea mari, cari pe toți de-o potrivă ne însuflețesc. Trăescă Croația unită, liberă și mare!“

Te lângă Croații din Fiume, au mai sosit la Praga 1200 de Sloveni, (Slovaci), cari de-asemenea au fost întâmpinați cu cea mai mare însuflețire. Primarul orășenesc Amrus îi asigură, că „aceiași sânge curge în Croați, ca și în frații lor Sloveni și aceeași dorință îi însuflețesc pe toți: dorința libertății fraților Croați și Sloveni!“

Cu trenu separat au sosit la Agram număröse reuniuni, corporațiuni și privați din Carniola, Stiria și Triest. Cu totul au sosit zilele acestea la espozițiunea din Agram vre-o 25.000 de vizitatori.

Intre oșpeții din Stiria se află mulți deputați austriaci, cari împreună cu deputații triesteni și dalmatini se întruniră într'o conferință politică, în care discută asupra sorții politice a Croaților din toate ținuturile.

Deputatul austriac Spincici propuse, ca toții la oaltă se cerceteze pe înflăcăratul naționalist Starcevic și să-i mulțumescă acestuia pentru lupta lui politică de până acum. Propunerea acesta se primi cu mare entuziasm și astfel mulțimea plecă la Starcevic, a căruia grădina în câteva minute fii plină de lume. În numele Croaților istrieni vorbi deputatul austriac Spincici, care duse, că nu există în lume nici o grădina, care să potă despărți de-oaltă națiunea croată. Nu peste mult, duse el, se vor dărma păreții despărțitori și atunci apoi va înflori Croația unitară, ér Starcevic accentuă în răspunsul său, că ideea croată de sigură va învinge, decât națiunea croată va ține neclintită la ea.

Dela Starcevic, deputații însoțiți de-o uriașă mulțime de popor și duseră la statua marelui poet Kucic, unde redactorul Iacici ținu următoarea vorbire:

„Aici, înainte nemuritorului poet

cea mai mare... Ohii, lui impaingeniț, fața lui palidă, arată, că e aproape de finalul vieții.

În jurul lui, picturi și reevizite înprăstiate, — nise opuri mari, dăr nesvârșite, tradându mărimea creatore a aelui spiritul gigant, care le-a dat născere.

În jurul patului ingenuchiă mica familie: soția credincioasă, care era odinioară vieța și raiul muribundului; pruncii drăgălași, martorii triști atăt ai mării-tatălui, cât și miseriei amare.

— „Nu plângeți! nu plângeți iubii mei — duse bolnavul cu voce tremurătoare, — e drept, că mie mi sunt numărâte clipitele, dăr mărtea mea va fii vieța voastră.“

— „Cu prețul acesta nu ne trebuie vieța — duse soția sa plângându — oh popor nemulțamitor, națiune nerecunoscătoare, care lași pe bărbaii tăi cei mari să pieră în miserie.“

— „Nu duse — tac!“ — o întrepruse bolnavul — „nu acusa patria, — se va treși și ea odată, — și va vedé, ce i-am fost eu, — dă-i pace, — dă pace țării mele.“

— „Da — duse femeia cu amar — să va treși, când pe tine nu te va mai

puté treși. Oh, dăr asta e sôrtea tuturor artiștilor, îi admiră, îi glorifică, îi onorează, îi adoră, — dăr îi lasă să mără de fôrme.“

— „Oh, da, — răspuse bolnavul c'un suspin greu — acesta am făcut eu, când am urmat pornirei sufletului meu însetat de gloriă. — Dăr am știut și aceea, că deși întreaga Italiă va uita pe viul Correggio — pe copiii celui mort în însă nu îi va uita.“

Plângându amar și torturați de ougetul, că au să devină orfan, fii se aruncară la sinul părintelui muribund. Dintre toți cea mai mare era o fată frumoasă, — acesta suferea mai mult, — căci ea simțea mai tare catastrofa ce avea să urmeze.

— „Tată, tată dragă — strigă ea cu durere, — o! trezesce-te, tu vei mai trăi, — Dumneșeu nu pôte să voiescă mărtea ta.“

— „Sărmana mea copilă — duse artistul c'un suris amar, — tu nu scii încă ce e mărtea. — O binefacere, un dăr pentru a cela, căruia vieța îi este grea și plină de suferințe.“

— „O, dăr nu se pôte, — să ne lași pe noi orfan, singuri în lume, — cine ne va scăpa pe noi de miserie și desperare.“

— „Acolo va fii națiunea mea — duse artistul, — deși ea a privit cu răoală mărtea părintelui, suferințele fiilor o voru mișca.“

— „Dăr cine ne va iubi atăt de tare, cu atăta abnegațiune? Oh cine?“

— „Dumneșeu, fiilor!“ — răspuse artistul într'un ton sârbătorescu.

— Dumneșeu! — strigă tânăra fată și coplesită de durere cădu în genunchi. — Oh Dumneșeu, — esclamă ea înălțându-și mâinile spre ceriu, — care ești și domnesoi — privește la miseria fiilor tăi. Nu lua dela noi pe iubitul nostru părinte, care ne-a fost totul până acum. Nu lăsa orfan pe fii tăi, veduvă pe maica noastră, — mai bine ne dă și mai departe miserie, ba dispreț, suferințe neincetate, — noi vom suferi în tăcere, fără a murmura, — numai nu lua pe părintele nostru.“

Artistul privi lung la ficia sa, care ingenuchia în mijlocul ohilliei ca un seraf rugător. Pe fața-i ingerescă strălucea o lumină cerescă. — Era atăt de frumosă, atăt de pătrundătoare în această scenă, încăt muribundul artist și ultimele sforțări să ridică în pat și tremurându strigă:

— Până! — Penel! — Văpșe!

Chipul admirabil re'nvia în inima artistului schinteia ce era să se stângă, — rugăciunea fiecei sale, figura ei ângerescă readuse sufletul artistului în lumea lui plină de farmecele de demult și încep să zugrăvescă.

Ca și cum s'ar fii pogorit puterea grației divine peste mâna lui, figura serafului rugător cu încetul încep să apară pe pânză, dăr atăt de admirabil, ca și cum artistul și-ar fii suflat în ea sufletul său ce doria a se elibera din cătușele pământesci, și artistul muribund, gigantul admirat de întreaga lume, care de atătea ori și-a eternizat numele, în agonia morții, creă cel mai frumos, cel mai admirabil chip.

Mama și fii tremurându priveau la mâna tremurândă a bătăranului părinte, vădură că opul se finesce dăr mâna devine din ce în ce mai obosită, fața mai palidă, — ochii se închid, mărtea se apropia.

— Lasă-l întru atăta — strigă soția torturat de o tristă presimțire.

— „Încă-o — tră — sătură“, — gemu artistul; — trăsătura se făcu, penelul fii cădu din mână și cu el cădu și el pe spate și acolo între chipurile sale nemuritoare își dete sufletul.

croată, jurăm, că pe baza autonomiei croate vom lupta neobosit pentru sfintele scopuri ale națiunii noastre. Pe lângă acesta însă se nu uităm, că noi facem parte din marea rasă slavă, la care trebuie să fim cu stăruință, decât vrem să ne ajungem marile noastre scopuri. Trăească Croația! Trăească solidaritatea slavă!

Din partea orașului s'a dat cu ocaziunea acesta un mare banquet în onoarea oșpeților din Istria, Dalmația, Fiume și Triest. După vorbirea de bineventare a primarului Amrus, vorbi Barcioi din Fiume dîcîndu între altele: „Noi avem dreptul de-a fi independenți, deoarece la spatele noastre se află cel mai puternic stat din lume“. S'au mai rostit apoi și alte multe toate pentru mărirea Croației și pentru neatarnarea ei.

Memoriul studenților Români și studenții Italiani.

Memoriul studenților universitarii români a căștigat pretutindenea simpatiile studenților universitarii din Europa pentru cauza română. Cu deosebire studenții universitarii din Italia răspund în terminii cei mai călduroși de primirea memoriului român. Studenții români astfel au mai primit de curînd două scrisori dela colegii lor Italiani, una din Padua și una din Sassari. Etă-le amîndouă:

Padua, 25 August 1891.

Frați genți și iubii,

Am primit afectuosa voastră scrisoare și vă mulțimesc atît în numele meu, cât și într'acela al tuturor camaradilor mei, pentru cuvintele gentile, pe cari le-ați avut pentru noi și pentru afecțiunea pe care ne-o arătați că aveți pentru noi și pe care noi simțim nevoia să o împărțim.

Am cîștigat cu viu interes memoriul vostru și vă felicităm pentru modul cum e redactat și pentru cauza nobilă și sacră pe care o apărați printr'ensul.

Vă doresc din totă inima mea, ca protestările voastre să fi ascultate și să puteți ajunge cu modul acesta scopul la care tindeți și pentru care lucrați cu atîtă stăruință și cu o așa de vrednică de laudă abnegațiune.

Regret însă din inimă, că împrejurările actuale nu permit studenților noștri să se unescă îndată cu voi, din cauză că fiind acum epoca vacanțelor, toți studenții sunt absenți din oraș, chiar și cea mai mare parte a membrilor comitetului asociațiunii.

Vă promit însă, că îndată ce se

vor redeschide cursurile, mă voi grăbi să convocăm adunarea, să-i comunicăm scrisoarea voastră pentru ca să ia hotărârile necesare, asigurându-vă că vom sprijini cu totă căldura inimii noastre, sacra voastră cauză.

Cu această ocaziune, vă rog chiar să-mi trimiteți o scrisoare și să-mi spuneți dacă vă este de ajuns sprijinul nostru moral, sau dacă va fi de folos și un sprijin material...

Și vă trimit, o frați, în numele tuturor camaradilor mei, salutări și îmbrățișări căldurose și din totă inima.

Pentru prezidență.
Giovanni Indri.

Sassari, Aug. 1891.

Prea iubii camaradi și frați.

Strigătul vostru de durere nu pută lăsa nesimțitoare inimile noastre. Noi înțelegem destul justă resentimentelor și agitațiunii voastre în numele umanității, pentru ca să apreciem adevărata lor semnificațiune.

Din acest colț de țară perdută în Mediterană, noi vă vom oferi mereu gândirea noastră și vă vom urma cu dînsa în luptele voastre.

Cu simpatia și cu amor vă vom fi totdeauna gata a face pentru voi tot ceea ce vom pute cu cea încredere mare, pe care o merită cauza voastră și cu scrieri în jurnale vom chema la apărarea voastră, cu virtutea omenilor liberi, pe toți cari gândesc și lucrează italianesce.

Nu sunteți voi singurii frați, cărora străinul caută să le răpescă aducerea aminte a unei patrii comune... ei bine, fiindcă lupta e necesară, să luptăm cu inimă, să luptăm... și vom învinge, fiindcă naționalitățile nu se distrug nicî prin voința Regelui, nici a Împăratului.

Simpli frați, în numele tuturor camaradilor mei și în numele tuturor omenilor cari au inimă și sciință, vă îmbrățișez pe toți.

Devotatul vostru
Orlando Pes.

Darea pentru învățământul popular.

Scim, că în puterea articolului de lege XXXVIII din 1868, multe comune de ale noastre sunt osândite a plăti câte un edaș de dare de 5% pentru susținerea unor școle unguresce de stat.

Intre aceste comune se afla până în anul trecut și *Tirimia mare* de lângă Tergu-Murșului ai căreia locuitori români, pe lângă aceea, că-și susțineau școala lor confesională românească, mai erau puși și la o dare de 5% pentru școala ungurescă de stat sub cuvînt, veți Dîmne, că școala lor confesională n'ar fi corîspunzătoare legilor.

După lege însă acei locuitori dintr'o comună, cari susțin o școală a lor confesională, nu pot fi puși la o dare desolinită pentru școala de stat, de aceea bravi locuitori români din *Tirimia mare* se siliră și-și întocmiră școala lor așa, ca să nu se mai pîta dice că n'ar fi corîspunzătoare legilor. Numai decît apoi preotul și protopopul făcură arătare la minister, și pretinseră, ca în înțelesul legii, poporul român din *Tirimia mare* să fiă scutit de cele 5% pentru școala ungurescă.

Rugarea lor însă a fost tocă la urechia surdului

Înaintară a doua rugare, înaintară a treia rugare și așa continuă de arîndul trei ani de zile, până când în urmă ne avînd în cătrău a fost silit și ministru de școle să-și ridice „laba“ și să nu mai sugrume gâtul bieților români cu cele 5% de dare pentru școala ungurescă.

I-a cam costat pe Români multă răbdare și osteneală umblarea acesta, dar acum cele 5% de dare nu le mai papă școala ungurescă de maghiarizare, ci rămîn în folosul școlii românești a căreia susținere de atunci încôce este mai asigurată și mai ușor pîte ține rostul cu școala maghiară de stat.

Ce bine ar fi dacă această casă li-ar servi spre învățatură și altor comune românești de-aseenea sîrte.

SCRIRI TELEGRAFICE.

București, 12 Septembrie. Guvernul român a fost înscințat, că M. S. Împăratul Francisc Iosif va sosi Duminecă în 1 (13) Septembrie la Bistrița. Generalul Lahovary a plecat astăzi în Transilvania pentru ca să salute pe monarhul nostru.

Veneția, 12 Septembrie. Două consultațiuni s'au făcut cu doctorii Finkelburg și Ferel, concluziunile nu prea sînt favorabile, dar pentru un moment nu este un motiv de temere cu tôte că starea reginei s'a cam agravat. Doctorii dic, că bôla reginei va fi lungă.

M. S. Regina va petrece ierna la Sorrento, unde s'a și luat măsură, pentru a i-se pregăti acolo apartamentele necesare.

Adunarea generală

a Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din ținutul Lugojului.

Adunarea generală a Reuniunii, s'a ținut la 25 August n. c. în Lugoj.

Prezenți au fost 4 preoți, 29 învățători și 2 teologi absoluiți.

După invocarea Spiritului sfânt și terminarea s. liturgii, carea s'a celebrat în biserica catedrală gr. cat., membrii s'au adunat în sala de învățămînt a școlii gr. cat., unde ocupându-și locurile, ședința s'a deschis prin Il. Sa D-lu Andreiu Liviu, canonic-lector al bisericei catedrale și inspector scolastic diecesan, ca președinte.

Il. Sa d-lu președinte salută adunarea printr'o vorbire bine aleasă și simțitoare, arătă folosul educațiunii și instrucțiunii pruncilor și prin sentințe pedagogice și clasice îndemnă pe învățători, ca cu conștiențositate să-și împlinescă oficiul lor, căci dela densii atîrnă în prima linie viitorul poporului.

După aceea notarul primar Petru Popescu raportă despre activitatea din anul trecut a reuniunii, cetînd numele membrilor celor ce au luat parte anul trecut la adunare și al celor ce au absentat, apoi continuă citirea protocolului anului trecut autenticat de comisiunea verificătoare și aprobate de Prea Ven. Consistorul episcopesc.

Urmăz raportul On. D-nu Iuliu Rațiu, ca cassar al reuniunii. După ce însă d sa a absentat dela adunare din cauză motivată, raportul l'a cetit notarul primar Petru Popescu, prin care s'a arătat: că în decursul celor trei ani trecuți, dela înființarea reuniunii și până în prezente, s'au făcut 5 membri fundatori și anume: Il. Sa D-lu Episcop diecesan Dr. Victor Mihályi de Apșa cu 100 fl.; Il. Sa D-lu canonic-lector Andreiu Liviu cu 10 fl.; M. O. D-nu protopop repausat al Lugojului Simeon Tamaș cu 10 fl.; M. O. D-nu protopop din Vermeș Ioan Vulcan cu 10 fl. și On. D-nu preot învățător din Nevrincea, Petru Pinte totu cu 10 fl.; era dela învățatorii intrați în faptă ca membri ordinari ai reuniunii, — în număr de 38 — s'a încasat taxa anuală a 1 fl. până acuma în sumă de 89 fl. Prin urmare dela membrii fundatori 140 fl. și dela membri ordinari 89 fl. Suma totală e de 229 fl., din cari spîndu-se pe sigilul reuniunii 8 fl. și pe câteva cărți scolastice 1 fl. 73 cr., laolaltă 9 fl. 73 cr. a rămas suma de 219 fl. 27 cr.

Acastă sumă, fiind elocată spre fructificare, — totu pe rînd după cum s'au încasat — în cassa parsimonială „Carașiana“ din Lugoj, după cum arată libelul de depuneri, cu interese capitalizate cu totu s'a urcat la suma de 236 fl. 83 cr., la cari mai adăugîndu-se 5 fl. 27 cr. ca ban gata în cassa reuniunii, rezultă suma totală de 242 fl. 10 cr. v. a.

Bărbatul acesta, Antonio Allegri Correggio, a fost pe timpul acela cel mai renumit artist al Italiei.

Dar înzădar, și la alte națiuni încă există acea datină frumoasă, că artistul oîtu trăsese, trăsese în miserie; și decă sufletul lui s'a mutat la cele eterne, atunci națiunea deșteptată, cu bani cerșitoresci umple gura fiilor, ca să nu rostescă blastemul părintesoc.

Acestă opă al lui Correggio pe care îl zugrăvi pe patul de mîrte, l'a cumpărat Francisc II, regele Francoiei. El a fost și patronul familiei orfane.

[M. Xaver.]

Iulia Moldovanu.

Vorba potrivită*).

— Mă Ione, dîse, deșteptându-se din somn, cum zări, prin ochiul de geam prins în bărdăhanul ferestrei, furișându-se în bordeiu, lumina albă a dîrilor, — Mă Ione, dîse lelea Grapina, nevasta pîrgarului Sucilă, din satul lui Carașman, școlă că-i dîna mare, înhamă Șarga la căruță și du sacul ăsta cu păpușoi

* Din „Legende române“ culese și adunate de V. A. Urechiu, eșite de curînd în Bucuresci, editura Librăriei Socecu et. comp.

la mîră de-lu macină. Dîr se nu-i dai morarului decît un pumn de fiă-care dimerliă, aușitu-m'ai?

Era, boier dîmniavăstră, Ionu, feciorul lelei Grapinei, vîr primar cu Ionu Isteșul, vistavoiul căpitanului Glonță. Adecă de rubedenia, vorbă se fiă, că nu era legătură din sânge, ci pe temelii de prostia.

Și fiincă lelea Grapina soia ce odor de fecioru avea, se ținea totu pe lângă el, dîr o inhăma Șarga cum se cade și n'o mai pune, ca mai alaltăeri, în locul dîrlogilor, căpăstrul.

— Veți, mă Ione, mai dîse lelea Grapina, când Șarga fu inhămată, veți de nu te apuca să dai mai mult morarului decît un pumn de fiă-ce dimerliă. Dî mă, până ce-i ajunge la mîră: un pumn de fiă-ce dimerliă, că ești uitoc și țî-o lua morarul uium mai mare.

— Lasă, mă mucă, nu uit eu... Oiu totu prociți pe drum ca *Tatăl nostru*, sfatul dumitale: *câte un pumn de fiă-ce dimerliă.*

— Lasă, mă mucă, nu uit eu.

Și hi! șargo!... Biciușca plesneșce, roșile neunse scărțî și șarga care-și simți limba apesată de frîngia ce Ionu îi pusese în botu dreptu zăbală, porni duiosă la trepezior.

Er Ionu, ședîndu pe sacul cu păpușoiul desfecat la ședîtoarea de Sîn Medru, dîcea cu atît mai cu glas sfatul masei, cu cîtu jalnicul scărțîit al căruței îi acoperea graiul.

— Câte un pumn de fiă-ce dimerliă.

Câte un pumn de fiă-ce dimerliă! De abia trecuse Ionu de jîtaria satului și intrase între lanuri, când eocă dete de nisce țeran, cari sîmîneau grâu de tîmnă.

— Bună dimineța mă Ione, îi strigă unul din săten.

— Câte un pumn de fiă-care dimerliă, dîcea mereu Ionu.

— Așa, mangositele? strigă țeranul repezîndu-se și apucîndu de dîrlogi șarga, care se oprî pe loc atîtu dorea, să mai poposească. Așa!... Tu ne urezi să culegem un pumn numai de fiă-care dimerliă? Auți, mă Ionașcule, mă Ursule, én ascultați voi, aușiti ce ne pomazuesce mangositul ăsta?...

Ionașou, Ursulă lăsară de aruncat grăul în brazda neagră, cea cu puține zile în urmă netedă peptănată de boron și de grapa de fier, și năvăliră asupra lui Ionu și mi-lu bată ca pe un nuc în dî de tîmnă.

— Aoleu, omeni bun! De ce mă bateți?... Mama m'a 'nvățat să dîc așa.

— Să nu mai dîci așa prostule. Să urezi dimpotrivă omenilor: „Ați unul, la tîmnă o miia!“ Hi Șargo! Ridică din cîdă șarga să iee putere, scutură din bot și plecă.

— Ați unul la tîmnă o miia! dîcea mereu Ionu în gura mare.

Cum așa nelegiuitule, strigă oprîndu epa de dîrlogi, un gigan de pâlămar, care purta pe umeri un felinar mare de biserică, înaintea unui mortu ce sătenii duceau la cimitir.

Căruța lui Ionu se întîlnise cu mortul; Ionu dase în lături dîr totu nu înțetase de a strigă: *Ați unul, la tîmnă o miia.*

— Cum grăesc, tu, mă, întorsule de la țîta mătii? Unde a murit ați din satu unul, la tîmnă să mîră o miia? Și jap! și jap! cu felinarul sfîntu peste spatele lui Ionu.

— Aoleu! jupăne dascăle, n'oi mai dîce așa...

— Să nu mai dîci!... Ori dî: Dumneșou s'o ierte; să-i fiă țîrina ușoră!... și-ți fă cruce.

— Hi Șargo! Hi! Plist, plist!... Șarga porni. Ionu își netezi spetele

Afară de cei 38 învățători, cari au intrat în faptă ca membri ai reuniunii, mai sunt încă 8 învățători și 13 profesori învățători, cari până acuma n-au plătit nici taxele, nici nu s-au prezentat la adunări, deși sunt deobligați în sensul statutelor a fi membri ai reuniunii. Este de dorit, ca și acești învățători să se facă în faptă membri ai reuniunii; ăr cei ce sunt în faptă membri, să-și solvască taxele, căci mai sunt mulți în restanță cu taxele.

Absentându de la adunare și bibliotecarul Vasiliu Jivanca, totu din cauză motivată, despre biblioteca reuniunii raporteză totu notarul primar Petru Popescu.

După acestea Il. Sa D-lu președinte aduce la cunoștința adunării, că espirându trei ani de la înființarea reuniunii funcționarii în înțelesul statutelor, își depun mandatul, — și propune: ca adunarea să-și aleagă pentru alți trei ani viitorii funcționarii noi.

Adunarea, luându spre știință propunerea, mulțămesc funcționarilor pentru serviciile prestate în decursul celor 3 ani trecuți și prin unii membri se face propunerea: ca constituirea și respective alegerea funcționarilor noi, — din cauza pierderii timpului — să nu se facă prin votare secretă, ci prin aclamațiune. Propunerea se primesc și la rugarea expresă a adunării, Il. Sa D-lu canonic-lector Andrei Liviu primesc de nou oficiul de președinte; de-aseenea fac și mai toți ceilalți fondatori vechi, cu excepțiunea numai că on. d-nu Iuliu Rațiu, abdicându în scris, oficiul de cassariu l'a primit Petru Popescu, fostul primar, ăr ca notar primar s'a ales Paul Munteanu.

După constituirea de nou a reuniunii, Il. Sa d-lu președinte face mai multe propuneri, cari se primesc și se iau la protocol. În fine arată, că s'au primit și censurate de comitetul centralu trei elaborate și anume: unul spre cetire din pedagogia fundamentală, de Petru Popescu, care se aclude lângă raportu spre publicare, — și două prelegeri practice din aritmetică, de Sofroniu Gaita și Iuliu Birou. Adunarea primesc elaboratele cu mulțămire. Elaboratul lui Petru Popescu s'a citit înainte de amăști, precum și prelegerea lui Sofroniu Gaita, ăr a lui Birou s'a lăsat să se țină la 4 ore p. m.

Ridicându-se ședința la 12 și jumătate ore, se propune din partea presi-diuului continuarea la 4 ore p. m.

Toți membrii în frunte cu Il. Sa D-lu președinte, au mers de-adreptulă

la reședința episcopescă, unde au fost invitați la prânț. Înaintea de toate prezentându-se membrii în corpore înaintea Il. Sale d lui Episcopu, în sala de primire, au fost presentați prin Il. Sa D-lu președinte Andrei Liviu.

Il. Sa D-lu Episcopu s'a bucurat de prezența membrilor în număr mai mare, decât în anii trecuți și printr'o vorbire plăcută în terminii vii arată misiunea învățătorilor, ca educatori și instructori ai pruncilor, și totodată și ca cantori ai s. biserică, cari prin cântările lor îndulcesc inimile credincioșilor. Acestă vorbire a fostu foarte atrăgătoare și fu întreruptă mai de multe-ori din partea învățătorilor prin urări de „să trăiescă!“

Il. Sa D-lu Episcopu n'a lăsat mai nică pe un învățător, cu care să nu vorbească parințesce, parte sub decursul prânțului, parte după prânț în grădină. Toasterii s'au ridicat pentru însemnă-tatea zilei și pentru scopul adunării, pentru sănătatea și viața lungă a Il. Sale D lui președinte Andrei Liviu și pentru prosperarea reuniunii.

După prânțu ărăși s'au întrunit membrii în ședința, unde după încheierea protocolului ședinței, a ținut Iuliu Birou prelegerea sa de modelu din aritmetică. ăr la 6 ore închidându-se ședința, Il. Sa D-lu președinte de nou îndemnă pe învățători la împlinirea datorițelor lor, și dorește, ca pe anul viitor să ne întrunim totu în Lugosș în număr câtu se pôte mai mare. Apoi prin stringeri de mână luându-și „rămasu bunu“ și despărțindu-se învățătorii unii de alții, oa frați iubiți, își doresc unii altora „celștoră bună“ cătră casă.

Petru Popescu,
învățător gr. cat. în Lugosș.

Studiu asupra Expoziției de industriă casnică dela Hațegü.

(Urmare.)

Pentru analele industriei Române mă mărginesc a înșira principalele articole espuse, folosindu numirile locale, și sinonimele din România pentru acele cari pörtă altu nume peste Carpați.

Obiectele au fost împărțite în două mari secțiuni: una de lux cuprinzându articole de casă orășnecesă și alta a industriei de casă, a sâtenilor. Trei lădă din ultima categorie n'au putut fi espuse de locu din lipsă de spațiu.

I Secțiunea obiectelor orășnecesă, a fostu reprezentată prin 441 obiecte arangiate în articole, și cari se pöt subdivida în trei grupe: mobile și accesorii de mobile pentru salonu și cancelarii; efecte de trusou; garnituri pentru masă și bufetü.

Grupa I. Mobile și accesorii de mobile pentru salonu și cancelarii.

1) ghiozane de cărți pentru școlari

și serviete pentru birou, avocați, profesori etc.

2) Ștergătoare de condeie, între cari unul lucrat în formă de fluture de d-ra Leontina Micsă.

3) Corniere și coșuri de părete lucrate din flori de hârtă, între cari am admirat mai alesu acelu de sub Nr. 41 espus de d-ra Gliceria Mihutu din Hondolü.

4) Panere pentru păstrarea cărților de vizită.

5) Flori cumini și buchete artificiale. Celu mai admirabilu în acestă grupă a fostu buchetulu Nr. 219 compus din peste 15 varietăți de flori imitate în ciară în modu perfectu. Natura gelosă de artă d-nei Luisa Raibescu, soția învățătorulu din Sãn Petru, a încercat ca prin căldura din salonu, mai alesu în ziua 5 (17) să imoiă ciară și să facă florile a-și perde forma și coloritul, fără să reușescă însă, căci gingașele privighetore din acea și prinseră de veste și puseră buchetulu la recore.

6) Cadre pentru tablouri și fotografii. Celu mai elegantu a fostu acela alu d rei Ersilia Popovic din Hațegü, lucratu în reliefu din hârtă de canevăsu. Elu avea aspectulu unui cadru de ivoriu sculptatü. Cadruulu conținea și fotografia frumoșei eleve a pensionatulu „Bolintineanu“ din Bucuresci. — Unu preotü bătrânü dorind a cumpăra cadruulu, primi răspusul: Nu este de vânzare. Să dă grațitü numai junelui care va cuceri inima proprietăresei.

7) Unü tablou lucratu în cărbune de tînă și drăgălașă d-ră Maria Dămianü din Balșa a storsu admirația întregulu publicü. Subiectulu „Primăvera amoriulu“ represintă: unü june oferindü iubitei sale unü bobocelü de rosă în aurora unei zile de Maiu...

8) O violă în valöre de 100 fl. lucrată de friserulu Ionu Andreescu juniorü din Orăștia a fostu d'aseenea obiectulu de admirația a vizitatorilor. Partea iscusită a instrumentulu era plocă de resonanță, obținută prin lipirea a 700 bășișore de lemnușe întrebuințate. Încercată de violoniști, s'a doveditü că violina scöte tonuri melodioșe, și după cățiva decă de ani va deveni o raritate în mâna unui artistü.

9) Nu mai puțin admiratü între mobilele de salonu a fostu etagera de note, lucrată în peluche rosa de mătăsă, de grațioșă d-ră Victoria Vladu din Orăștia. Am înțelesü, că acestă frumoșă mobilă a găsitü unu adminatorü seriosu în șeful corulu dela concertü, care prețindü etagera vrednică d'a țină caie-tele sale de note, ar fi hotărâtü să pună posesiă, pentru mai multă siguranță chiar pe stăpăna etagerii cu pricina.

10) Covore și covorașe sub masă, înaintea canapelei și a patulu, lucrate cu multă artă din lână alăsă, bumbacü și lăniță, imitându desemnurile sătenesce.

11) Perini de canapele, de ferestră.

12) Cuverturi de canapele, de perini de canapele și de ferestră, în număr considerabilü, între cari cele mai destinate ale d-rei Cornelia Lazariü din Deva.

13) Covorele de masă au fostu forte bine represintate atätü ca numărü câtü și ca gustü. Cu deosebire au fost esa-

minate acele de sub Nr. 279 lucrate în pânză „congrés“ ou flori de mătăsă de d-ra Vilma Moldovanü din Deva. Nr. 273 din congrés alternândü cu banda de Persia-haras, căptușitü cu satinu albastru. Nr. 300 obținutü din rosete de așișore cu centruri de mătăsă galbină, aplicate pe damas de mătăsă baurdeaux alu d-nei Șarlota Bociu din Hațegü. Nr. 260 din pânză congrés ornată cu flori de mătăsă espus de D-na Maria Șelariu din Hațegü.

14) Draperiile pentru uși și ferestre în stilu europeanü și în stilu de România din țesăturile cele mai variate de lână, lăniță și în cănepă vâpsite ne-au încredințatü, că ne putem dispensa d'a cumpăra unele vechituri fără trănicioșă și câte-odată și fără gustü, din boltele de modă. În salönele boerilor din România, mai bogăți decât noi, nu se înțeluesc adă de câtü draperii și perdele lucrate de sătenele Române, creându-li-se astfel unü isvorü de venitü.

Cununa drăgălașelor articole din grupa I-a se încheiă cu:

15) Perdelele pentru ferestră, lucrate după fasonulu celü mai nou de d-ra Valeria Cuteanu, institutore la școala română de fete în Hațegü. — Unü volantü de catifea de mătăsă albastru închis și bordura „à jour“ cu fluturei galbin; alü doilea volantü din pânză congrés cu broderiă de mătăsă azuriă; ornate ambele cu dantele înodată; și cu

16) Paravanulu în peluche roșu din mijloculu căuia răsare unü enormü coș pliuu cu boboc de spiree și rose albe, lucrate în solți de pesce de d-ra Maria Popovicu, altă elevă a pensionatulu Bolintineanu din Bucuresci. D-ra Popovic trebuie că posedă bine șoința botanice, altfelü nu-mi pöt esplica abilitatea cu care suntü imitate, până în cele mai mică detalii, petalele, pețiolurile până și dințătura și nervura mediană a frunzelor. Fluturei cu aripile aurii amăgiți de lucrul arteștei domnișore, pleacă și vinü să sêrute coșulu cu flori, atätü de naturale parü.

Grupa a II-a. Efecte de trusou.

Nu știu cu care să începü și unde să finesc atät de numëroșe și artistice suntü articolele acestei grupe. Vi le comunicü în numărü cum le-am notatü, căci nu lipsia absolutu nimicü din stoculu care compune astăzi zestrea de albituri, efecte de așternutü, și celelalte mărunțisuri, prin cari o coconiță ține să-și arete vrednicia fiitorulu soșü, începëndü cu:

17) Coșuri pentru lucru de mână.

18) Pernițe pentru ace și pentru masa de cusutü.

19) Dantele de ață, lână, lăniță, bumbacü și de mătăsă în numărü de 14 mostre diferite.

20) Alțițe (entre deux) și broderii diverse.

21) Ghepure și tricotațiuni în numărü considerabilü.

22) Batiste de töte mărimile în percaliu, cu monograme de töte nuanțele și broderii de mătăsă, au figuratü mai multe duzine lucrate de fete de școala.

23) Sachete seu țitöre de batiste și de ștergere.

Bine judecate de publicü au fostü și

carü îl usturau, oa și când le-ar fi mutatü în ardei pisatü și porni ăr strigând: Dumneșeu s'o ierte! să-i fiă țărăna ușoră!...

Cätü o fi mersü Șarga, nu spune povestea, dăr étă că se opri, întimpinându-se cu o cétă de ömeni, cari cälări, cari pe josü, după care venea unü carü cu patru böi, cu cörnele poleite. În carü, pe unü clitü de velinșă vërstate ca tömna ögörelle, păturite pe o ladă de Brașovü, mândru împodobitü ședea o fată frumoșă, cu betelă și flori pe capü și alte două fete cu cărlionți de betelă și ele la drépta përule. În carambii carulu era aședatü unü bradü verde mândru împodobitü cu panglic și mărgele. Cum vedeți era o nuntă.

Da ce-i pasă lui Ionü de nuntă, de ömenii cei cälări, cu năfrămi și cu tulpane sorise la frănele cailorü și cu fedeleșe pline de vinü, fedeleșe împistrite și cu năfrămi la țurluiu.

Vornicii chiuia și da din pistöle; doi țigani negri ca tăciunele miți trăgea la isöne pe cobză și viöră, dăr Ionü își cäta încetü de drumü, trecëndü pe lângă nuntăș și mereu strigândü: „Dumneșeu s'o ierte, să-i fiă țărăna ușoră!“

— Ce urezi tu, neghiobule, îi strigă

unulü din vorniceii, care se brodi să trecă mai pe apröpe de Ionü.

— Dumneșeu s'o ierte... să-i fiă țărăna ușoră! striga Ionü, ougetândü că pälămarulu de mai odinöira îi dădese în vorbele aceste, graiu de dragoste cu ömenirea întrégă. — Așa, grăesoi tu, mëi tontule?... Așa urezi tu nunta și mirésă? Și jap! și jap! Cu fedeleșulu plinu peste capü, decätü de ce să-lü podidescă sângele pe Ionü pe nasü și pe gură.

— Aoleu jupâne, — n'oiu mai dice așa!...

— Să dicit năucule: Să trăiescă mirii, să trăiescă nașii!... sporü și berechetü!

— Așa oiü dice bädică... Slăbesceme din bătăi... Și hi, Șarga!... Plist, plist!... Să trăiescă mirii, să trăiescă nașii!... Sporü și berechetü!...

Șarga când îlü bătea pe Ionü, audia pocnetü de öse isbite și nu-și da sëmă, cum de n'ö döre pe ea?... Se bucură biéta o clipă că döră pelea i-se îngroșase de nu mai simția loviturile, dăr când sfiohiulu bicuiulu lui Ionü o ciupi din nou pe spinare, înțeluse că dënsă șëraca nu-și perduse de locü neplăcuta simțire, Hei, ce să facă? Lungi pasulu, încrețindu-și pielea spinărei, și o tuli cam la

tröpëtü cam la gönă, trecü vr'o două ponöre și unü crâmpeiu de fagetü... Când étă sosi la pirlëzulu unei case de moșnënu. Aci trăiescö ciasnicü Palamidă, care se vede că prinsese pe jupănița lui, Rada, ständü de vorbă în mieđü de nöpte cu unü pușcă'n lună de diacü din satü, — mi-i trăgea, jupăniței Radei o sfântuliță de bătăi, să-i desöante de celü făcutü.

Da ce-i pasă lui Ionü de jupănița Rada, de pielea ei!... Numa de, Șarga mai milösă de picörele ei, rărise pasulu și când trecü pe lângă pirlëzulu casei, așa și-o stinchi de totü.

— Hi Șargo, strigă încetinelü Ionü. Să trăiescă mirii să trăiescă nașii!... Sporü și berechetü!...

— Ce dicit tu, bețivule! striga bärbatulu încetândü de a-și bate muieroa, öă audșe graiulu lui Ionü. Ce dicit tu, bețivule?... Ce ai tu să te amestecü în cäsnicia ömenilorü și să-ți bați jocü de ei?

— Și trosco! și trosco!... Amëdoi, jupănu Pälamidă și jupănița Rada își uită de necazurile lorü și facü necazü lui Ionü, croindu-lü pe spete, elü cu țăpoiulu, dënsă cu furca...

Aoleu! n'oiu mai dice, ömenü bunü... Oiu dice cum vë place.

— Să dicit: așa țî-se cade muierë!...

— Așa oiü dice jupâne!... Hi Șargo!

Plist, Plist!... „Așa țî-se cade muierë!“

De abia Șarga, care ciulindü mereu urechia, totü se întrebă cum de aude bătăi și ea nu le simte, de abia ajunsese la celălaltü capü alü satulu, unde în dreptulu puțulu cu cumpëna înaltă se cruceșc drumurile, și étă că Șarga se opresce căci vedü calea ieziță de unü carü prea încărcatü și rësturnatü... O muieroa, care pasemite stătuse pe vërfulu carulu, gemea sub carü, cu piciorulu döră frântü, ăr căraușulu necăjitü, amăritü, fără de ajutorü, când fluera de necazü, când se öpintea să salte röta carulu rësturnatü peste piciorulu bieteii muierü.

— Așa țî-se cade muierë! — pof-toria mereu Ionü, nebăgändü de sëmă de nenorocirea bietulu căraușu.

— Cum grăesoi tu, netrebnicule? strigă căraușulu amăritü. În locü să-mi dai ajutorü, më mai injuri?

Și cum era cu o pârghiă în mâna, cu care se ispitea să ridice carulu, o întörce pe spatele lui Ionü.

— Să nu mai dicit... Când vedü nevoia omulu, ajutä-lü și și nevoiei: „Arđ'ö foculu s'ö arđă!“

24) *Covorele de părete* între cari au eselatut acele de sub N-o 257 alu D-rei Mina D. Popu și N. o. 201 alu D rei Maria Popescu, ambele din Hațegu.

25) *Plapome de iernă și de veră.*

26) *Prosopetele seu ștergarele* în număr de 52, între cari au figurat câteva esemplare importante prin vechimea lor. Unul de la anul 1709 a fost espus de presidenta „Reuniunii femeilor române” din Deva, D na *Ecaterina Drăghici*; altul din anul 1800 alu D-nei *Catuța Vitanu* din Băiesci; iar de la anul 1830 și 1848 erau mai multe esemplare, drept vrednice dovezi, că hărnicia este tradițională în familia românească. Unele atrăgeau atenținea prin fineța pânzei și iscusința monogramelor ca cele ale D-rei *Victoria Vladu* din Orăștia, alte prin salutul „Bană dimineața” seu „bon jour” cusute la oapete.

27) *Cămășile complete și plăci cu dantele și broderii* din cele mai fine, purtând sigilul monogramic alu abilelor coconițe, au ocupat imediat locul de onore după ștergare; figurând în număr de 49 primele și de 16 celelalte. D-ra Maria Costa din Hațegu a demonstrat prin cămășile și plăcile lucrate pe pânză de in, că seie se combine eleganța cu soliditatea.

28) *Comisole* au figurat numai 6.

29) *Matineuri* 2, între cari unul de mătăsă rosa și melino cu alțițe de gempure, lucrat de D-na *Aurelia Vladu n. Barbu* din Orăștia.

30) *Sorturile* au fost numeroase și toate superbe. Lumea s'a oprit mult la acele de sub Nr. 278 și 181, lucrate pe pânză congrés. Celu mai admirat însă din înțrega colecție de 15 a fost șorțul lucrat cu deosebită gust de ață de mătăsă neagră alternând cu bande de creditoru albastru, lucrat de D na *Maria Bontescu* din Hațegu.

31) *Cuverturile și covorele de patu* au fost la înălțimea ce reclamă unu trusou bine asortat. D-ra *Elena Balas* din Hațegu a presintat unu covor lucrat în flori de lăniță p'unu canavas de bumbacu negru, separate prin bande de peluche roșu; er D-ra *Maria Popovic*, a ținutu se esceleze și în această grupă prin bogata și artistica cuvertură din atlas albastru de mătăsă, alternând cu bande de postavu albu, discuminat cu flori de miosotisu.

Grupa a III-a. Garnituri pentru masă și bufet.

În mare primejdiă am intrat, d-le Redactoru! După cum vedeți, șiretele nostre coconițe s'au conjurat se mē ostănescă; această dreptu pedepsă pentru îndrăsnela, că am luat — ca bărbatu mai în vērștă — sarcina de raportor în această materiă. Și au avut curagiulu se mi-o declare în față. Inchipuiți-vē că, vēdēndu-mē luând note m'au încunjurat de toate părțile și mi-au umplutu buzunarele cu notițe și sciindu-mē pătimașu în cercetarea esposițiilor m'au amenințat: Te escomunicăm la esposiția viitoare de la Blași, dacă nu vei publica notele de acum cu imparțialitate!

Ce se fac? Ceru voiă on. cetitor și permisia Redacției ca se mē esecutu.

— Bogda proste, badeo, de învățatură... Dōr a d-tale o fi mai bună, că după urma celorlalte m'am alesu totu cu băta.

Și Ionu ajutā pe căraușu, de-șipuse carulu pe rōte și muierea în caru.

Așa se dicit, mēi băiete când veți nevoia: Arđ'o foculu s'o arđă!

Șarga nic de astă-datā nu pricepuse lovitura care pocnise la auđu... dēr simți rēu sfichiuđu biciului lui Ionu și deci porni ēră.

Nu mai nu-și scuturase fōlele care sunā a deșertu nic cātu ai dice de o mie de ori Dōmne milnesce și se opri Șarga speriatā de o pālălaiā mare ce vēdū înainte ei. Ardea unu coșu la casa unu țeranu și fumulu eșia în valuri negre și inteșite prin ursōica coperișului.

— Arđ'o foculu s'o arđă striga mereu după învățatura căraușului, privind la foculu care cātu de cātu se țipnescă prin coperișulu de stofu alu casei.

— Sē-mi arđe foculu casa? Așa imi dooresc tu, afurisitule, strigā bietulu proprietaru alu casei, de lāngă puțu de unde scotea apă?

Și cum era cu donița cu apă, se repede la căruța lui Ionu și mi-lu botēzā de mi-lu mōie, ca pe unu șorece muratū în putina cu varzā.

Am trecutū de jumătate. Binevoitū a asculta și restulu.

Incepū dar grupa a III-a din Secția I cu:

32) *Șervetele pentru fructe, pentru pāne și pentru tave de dulcēți* ca se mi se parā mai puțin amarā munca. Și de necazu mare ce am pe coconița, așu dice că nic unulu nu i frumosu. Dēr de! Nu potū. Mi-e fricā de publiculu care le-a vēdutu, și pentru a nu fi desmintitū, tre-bue se mărturisescă că nu lāsāmū nicicū de doritū.

33) *Decoratōrele de masă (Tischlāufer) longitudinale și pătrate* au abundatū peste măsurā. Și sciți cātu de amarū de cusurā reclamā, mai alesu cele lungi. Ei bine, nic oboselā nic cheltuiela, nimioū n'a fostū în stare se infrēneze hotărēirea domnișōrelorū nostre d'a se arāta așa cum suntū: vrednice. Peste 24 de decoratōre au fostū espuse, unele mai frumoșe decātu alte. S'au distinsu din toate Nr. 214 alu D rei *Eugenia Majoru* din Pu; *Victoria Vladu* din Orăștia; *Cornelia Cutaeanu* din Deva; *Clelia Pisu* din Sēcărēmbū; simboliculu decoratōrū pătratū cu cele 12 luni ale anulu alu D-rei *Lucreția Munteanu* din Hațegu, și ale D-relorū *Valeria Cutaeanu* și *Maria Popovic* totū din Hațegu.

Nu sci cum se face însă, că multā lume se grāmădea la o părechia de decoratōre, unulu în pânzā de in și altulu congrés, espuse de D-ra *Elena Popovic* din Hațegu. Cu deosebire mi s'a părutu că admirā desū și lungū unū tinerū, frumosu la haine și la față, îmbrăcatū cu uniformā și cum o domnișōrā de serviciu dedea esplanții, mē apropiu și eu și aflū că autōrea decoratōrelorū se bucurā de o mare reputația pe tērāmulu economiei domestice industriale. Înțeleșiu enigma atunci și trecui la esaminarea:

34) *Decoratōrelorū de bufet* în numărū de 5, între cari a escelatū Nr. 272 alu D-rei *Lucreția Cerbiceanu* din Nucșora.

35) *Fețe și șervete pentru cafea și ceai* au figurat 48. Meritū deosebitū meștiune acelu espus sub Nr. 276 de institutōrea din Hațegu, d-ra *Valeria Cutaeanu*.

Grupa a III-a se încheiă cu:

36) *Fețe și șervete ordinare pentru masă* alu cărorū numărū a fostū de 14 și 56 și priute cari publiculu cunosectōrū a datū preferința: D nei *Maria Elinu* din Hațegu, pentru māsărița cu 8 șervete ce a espusū sub Nr. 274. D-rei *Victoria Vladu* pentru garnitura de māsăriță, 6 șervete și unū decoratōrū pătratū. D rei *Maria Costa* din Hațegu, pentru o māsăriță și 6 șervete. În fine D-ra *Maria Popovic* a ținutu se fiā nevinsā la această esposiția, și părērea tutilorū este că a isbititū. Cele 6 șervete pentru ceaiu și mai alesu fața de masă împodobitā cu pānu, fluturi și porumbei, intocmai ca o cochetā porumbiță se ridicā peste celelalte articole similare cari îi făceau cortegiul în grupa a III-a.

Osebitū de acestea au mai fostū espuse *mantale de ploie, săpēți și papuci* (pantofi) pentru negligē și două frumoșe *pernițe de altarū*, lucrate de soția harnicului preotū *Bărbescu* din Cărnesci.

Secțiunea a II-a.

Industria casnică rurală.

Acastă secțiune are o deosebitā importanță prin varietatea obiectelor espuse și mai alesu prin numărulu lorū care se ridicā la 1660 fără a socoti și acele sosite prea tārđiu și cari din această causā n'au pututu fi despachetate.

Reamintimū încă odatā că obiectele acestei secțiuni au ocupatū cele două salōne din etagiulu de josu, și au fostū distribuite pe ținuturi. În salonulu I au figuratū acele din ținutul Hațegului și alu Orăștiei; er în salonulu alu II a și nuturile Streiului, Hunedōrei, Deveii, Ilieii și alu Bradului.

Se seie că în com. Hunedōrei suntū fōrte multū nobili Romāni, așa numiți „nemeși” (dela nemești ce însemnā proprietaru; nemeștu — proprietaru de pământu) urmașii vechiloru colonu, cari nu și-au perdatū în cursulu veacuriloru de restriște nic pământulu, nic independința; n'au fostū iobagi. Ei suntū sinonimi cu „rezeșii” din Moldova și cu „moșnenii” din Muntenia și Oltenia.

Portulu nemeșilorū a fostū în tot d'auna și este și adū deosebitū de acela alu fōștilorū iobagi. Nicāri nu se pōte studia mai bine această deosebire ca la sătenii din acestū comitatū.

Porturile vechi s'au păstratū și se păstrēzā încă mai bine de femeile fōștilorū iobagi, pe când ale nemeșilorū tindū a se orășeni din ți în ți mai multū.

Spre a evita confuzia notezū încă spre sciință că toate obiectele de industria casnică rurală ale dōmnorū și domnișōrelorū, adecā ale femeilorū Romāne cu cunoscință de carte, au fostū espuse în această secția, la ținutul respectivū, rezervāndu-se în salonulu alu III-a curatū numai obiectele orășenesci, după cum s'a vēdutu.

Secțiunea a II-a cuprinde 54 articole diferite, cari se subimpartū în 4 grupe. Se facemū acum enumerāția lorū, arātāndu ici-colea și obiectele cari au atrasū mai multū atenținea publicului.

Grupa I-a. Haine și rufe (albituri) bărbătesci.

Ați observatū de sigurū ca și mine. că în secția orășenescā n'au figuratū mai de locū efecte pentru domni. Câte va părechī de papuci și șapci de negligē nu este tocmāi lucru mare.

S'ar fi pututu espune: cămăși, baste și altele, dēr coconițele au fostū prea egoiste. Ei bine, sătenele au fostū mai puțin egoiste, căci din partea lorū vedemū 144 obiecte aparținēndu urmātōrelorū articole.

1) *Șube bărbătesci de lānă*, albe și seine (negre seu sure) în numărū de 12. Frumoșe suntū mai alesu acele din comunele Bărăști, Cărnești, Ostrovu etc.

2) *Māncăre seu șpențere*, 8 mostre.

3) *Cāmășē bărbătesci de bumbacū*, de in și de cānepā.

Fōrte nostimā și caracteristicā mi s'au părutu espressionile „de subțire” și „de grosā”, prin cari sătēna din ținutul Hațegului și probabilu din întregū comitatulu Hunedōrei înțelege: *cāmășē de cānepā de varā*, prin cea d'intēiu, care este mai finā, mai albā și care se pune

ōrecum numai la sērbători, la biserioā, când merge la tērgū, la nuntā etc; și *cāmășā de cānepā de iernā* prin numirea „de grosā”, care este mai ordinarā, mai grosolanā, usitatā în dīlele de lucru. — Cāmășile, unele albe, simple seu brodate, după comunā; altele chindisite în cele mei variate chipuri, au fostū în numărū de 38.

4) *Ștergare de chițōre* în numărū de 30 lucrate în bumbacu și chindisite cu lāniță și arniciu. Cele mai frumoșe ale sătenelorū *Anuța Hăcā* din Cărnesci și *Ileana Drăganu* din Bărăști.

5) *Căciule albe și negre*, 8 mostre.

6) *Ismene de pānzā țērānescā*, de bumbacu, inu, cānepā și de malepolonū, lucrate cu broderiā în stilu nemeșesū.

7) *Cāmășē pentru băieți* cu mâneci largi și cu „pumnoși”, cu pepti simpli și cu „pături”, cu broderiā și cu chindiseală în stilu vechiu românescū, 12 mostre.

8) *Obiele de lānă pentru opincē* 8 mostre, din cari cele mai apreciate au fostū acele lucrate cu flori la colțurile aparente ce se pōrtā în comunele despre Bānatū.

9) *Mānuși de lānă*, 10 mostre.

(Va urma.)

Literatură.

A apărutū:

„Zur romanisch-magyarischen Streitfrage.“ Einige Bemerkungen zur „Antwort der Hochschul-Jugend Ungarns auf das Memorandum der romanischen Universitäts-Jugend.“ Sonder-Abdruck aus der *Romanischen Revue*. Wien, im August 1891. Verlag der „Romanischen Revue“. I. B. Wallishausser's k. u. k. Hof-Buchdruckerei, Wien.

[„La cestiune controversēi dintre Romāni și Maghiari“]. Unele observāri asupra „Rēșpunsului tinerimeii dela șōlele superiōre maghiare la Memorifulu tinerimeii universitare romāne.“ Edițiune separatā din „Romanische Revue“. Viena, în August 1891. Edițiunea revistei „Romanische Revue.“ Tiparulū curții c. r. I. B. Wallishausser, Viena.] Formatū 8° mare, cu 56 pagini. Se pōte procura dela Direcțiunea revistei: Wien, VIII., Feldgasse 15.

„Elemente de psihologiā” pentru cursulu secundarū; de *I. Gavănescu* profesorū la universitatea din Iași. Edițiunea Tipografiei H. Goldner, Str. Primăriei 1891. Formatū 8° cu 219 pagini. Prețulu 4 lei.

„Legende romāne”, culesu și adnotate de *V. A. Urechiu*. București, editura librăriei Sococū & Comp. 21, Calea Victoriei, 21. 1891. Formatū 8° cu 247 pagini. Prețulu 3 lei.

CARACTERULU.*)

Insușirile caracterului.

2. Stăpânirea de sine și abnegarea.

De mare stăpânire de sine avemū lipsă, ca se fimū liniștiți

*) După Smiles-Rudow. A se vedē Nr. 188 alu „Gaz. Trans.“ din 1891.

menī s'o facā se stea, pre dēnsa, care nic dōorea alt-ceva mai cu poțē.

— Săriți omeni buni! nu înceta de a dice Ionu și când șarga recunoscōtōre sătenilorū se opri.

— Ce este? ce este?

Și cum nu era nimicū:

— E bētū, omeni buni, dīse unulu din sătēni.

— Ori e nebunū adaugā altulu...

— Nebunū dēu, strigā alu treilea....

Apoi când trei își dīcu că ești așa și pe dincolo, așa și pe dincolo te socōte lumea întregā...

— Stați mē, strigā Șoltuzulu... În sē-lū ducemū la casa satului, până i-om da de cāpētāni.

— Ci-ca nebunilorū, ca sē'i liniștesc, sē le dai cātu o chelfānelā cu nuaioa, jupānū Șoltuze, mai spune și paracliserulu.

— Săriți omeni buni, striga mai tare Ionu, auđindu de bătaia.

— Așa ți-i vorba? Pe elū, băeți!

— Și japū!... și pleoscū!

— Totū mai strig: săriți omeni buni, de ai sculatū în piciorē totū satulu?

— Aoleu nu mai strigū... Da cum se dīcu jupānū Șoltuze morarului?

Din una alta, înțelese totū satulu, că Ionu era subțire de minte cātu vērfulu acului și că merge la mōrā se macine porumbulu din sacū și că l'a trimisū maică-sa.

— Da cum te-a învățatū mātā?

— Cātu unū pumnū de fā-ce demerliā, sē dau...

— Bine te-a sfātuitū, mē prostule.

Uite, mōra e colo în vale, la iazulu lui Cuza Bărboșulu. Du-te și macinā, că-i veni la rindū lesne, că ađi nu macinā nic pārcalabulu, nic vel-vorniculu din orașu, nic Șoltuzulu, nic pārgarii, nic popa Onufrie.

— Ce minunația! gāndi Ionu; după vorbile mamei am māncatū bătaia, numai cātu am eșitū din satū, și acum mē întorcū iar la vorbele mamei!... Se vede unde am fostū oi-că întorsū la țitā... Hi! sargo!... Cātu unū pumnū de fie-ce demerliā!...

— Ptru, ptru, șargo!

Ionu ajunse la mōrā... Tocmai eșia din mōrā celū din urmă sacū de făină și morarulu se gātia, neavēndu grāunțe în coșu, sē dea drumulu apei, sē oprēscā rōta. Cātu vēdū șarga oprindu-se în bătaura mōrei, morarulu veni de ajutā pe Ionu sē descărce saculu și pe datā ilū

față cu cei ce ne clevesc. Pentru această avem multe exemple dela ȏmenii mari.

Astfelu unu Atenianu începușe să ocărăscă în față pe marele Pericle. Acesta se făcea că n'aude. Atunci Atenianul îl urmări ocărându-l totă ziua, până când s'era Pericle ajuns acasă. După ce intră în casa sa, Pericle porunci sclavului său, să petrecă pe celu ce mereu striga în contra lui cu o torță acasă, deorece intr'aceea se făcuse de totu întunerec.

Și mai politicosu ca Pericle a fostu Mohallib ben Ali Zofra. Elu auzi odată cum întreba unu june pe altul despre elu: „Este acesta Mohallib?” I-se răspunse că „da”, la ceea ce răspunse acela „nu e vrednicu nici cinci sute de dirheme”. — În noptea următoare Mohallib luă suma această, o duse la cortulă acelu june și bătă la ușă. După ce îi deschise acela, Mohallib îi dădu banii cu cuvintele: „Ia banii, cu câți ai prețuitu tu pe Mohallib. De l'ai fi prețuitu cu cinci mii de denari, fiule, eu ți i-ași fi adusă.”

Esemples de aceste aflăm la Arabi nu puține. Ei au și diferite proverbe, cari nu desaprăbă numai clevețirea, ci desaprăbă chiar în genere când omul vorbesce despre altulă său celu puțin de clară tăcerea ca mai cu minte. Astfelu dicitu proverbele lor: „A tăce e lucru bunu a vorbi e lucru fără de folos și aduce căință”. Ori cunoscutulă: „a vorbi e argintu, a tăce aură”. „Acela este celu mai păcătoșu, care nu pôte să păstreze nici măcaru secretulă său. Căci celu ce-și dă pe față planulă său, nu și-lu ajunge.”

Cei mai esperți bărbați au ȏisă adeseori, că nu arareori le-a părut rău că au vorbitu, nici odată însu nu le-a părut rău că au tăcutu. Pythagora dicitu: Tacă, ori decă nu, spune ceva ce e mai bunu ca tăcerea. Și Herbet dicitu: vorbesce la obiectu, ori tacă înțelepțesce! Franciscu de Sales dicitu: Mai bine să tacă omul decătu să spună adevărulă cu rea intențiune și astfel să strice o bucată bună cu o garnitură rea.

Unu esemplu frumosu de stăpânire de sine ne dă de Leone, unu nobilă spaniolă din veaculă alu 16-lea, care multă vreme a lănceditu lipsitū de lumină și de

societate în închisorile incușițiunei, pentru că a tradusă biblia în limba sa. După eliberarea sa, se adunase mare mulțime de ascultători în sala în care ținea elu prelegerile sale și unde erăși apărū după multu timp. Toți așteptau să audă ceva despre nedreptatea ce i-s'a făcutu. De Leone însu continuă simplu prelegerile sale, de acolo, de unde fu silitu a le intrerupe deodată înainte cu cinci ani, folosindu-se în introducerea de obiceiurile cuvinte: „Amu ȏisă eri, că ș. c. l.”

Nu judecați, ca să nu fiți judecați! Suflete mici și mărginite suntū cele dintei gata a condamna pe alții, pentru că n'au esperiență și nu știu la câte ispite pôte fi spusū omulū, și ce slăbiciuni au și cei mai tari. Astfelu dicitu Goethe: „Eu nu vedū făcându-se o greșelă, pe care n'aș fi putut' o face și eu” — Și Jonathan Bradfort a strigatū când a vedutū că ducū pe unu făcătorū de rele în închisore: „Acolo ar merge Bradfort, decă îndurarea lui Dumneșu nu ar fi împiedecatū această!” Chiar și unu preotū așa de strictū ca Stier a ȏisū odată: Cine vré să se cuteze a mēșura cu ochii săi mărginiți printre țesăturile încălțite de mii de ori, cauzele și efectele, unde începe culpa și responsabilitatea omului și unde încetăză? Numai Dumneșu pôte să judece; să lăsămū dēr lui judecata! — Fie-care ar trebui să vedă bērna în ochii săi, înainte de a voi să scōtă așchia din ochiulū altuia și să se rōge, cum a scrisū regina Carolina Matilda la terēștra închisorii sale: O păstrēzā-mi nevinovăția, ēr pe alții fă-i mari!

Cum strigū în pădure așa își răspunde dintr'insa. Noi secerămū ca pretutindenī, așa și în purtarea noastră față cu lumea, ceea ce amū sēmēnatū. Față cu celu prietinosū ești prietinosū, față cu ce-i ursudū, ursudū; pe celu ce muștră în continuu, ilu muștră și alții și omulū certărețu totdeuna găsescē certă. Decă suntemū cu neîncredere și rēsbunătorī, întâmpināmū neîncredere și rēsbunare. Cineva mergendū s'era acasă, se jălui cătră păzitorulū de nopte, că-lū urmāresce necurmatū o figură întunecōșă și amenințatōre — era propria lui umbră. Astfelu viața nu este de ordinarū decătu oglinda și umbra noastră propriă. (Va urma.)

Aciome în versuri.

— Fapta nobilă și bună
Pōrtă 'n sine a sa rēsplată,
Și n'asteptă dela nime
Ca să fiă premiată.

— De multe-ori o schinteie
Sate 'ntregi face să peie.

— Cine n'a gustatū amarulū
Nu știe ce e zăharulū.

— Osulū decă se usucă,
Nice câni nu-lū mănāncă.

— Cu câtū lemnulū e mai mare,
Cu-atātū cade mai tare.

— Cine amānă,
Scapă din mână.

— Cănele care nu latră
Te mușcă stāndū lângă vatră.

— Nu este nici o făcută,
Să rămānă nesciută

Deci:

Lucruri tainice nu-i bine
Să le spunemū chiar la vine.

— Ce-i în mână
Nu-i minciună;
Ce-i în carte-i
Mai departe.

— Șapte sate n'au ce-ți face
Decă tacī și le dai pace.

— Lacomulū până a nu cere,
Nu mănāncă cu plăcere.

— Fapta bună
E cunună;
Er cea rea
Ȑovara grea.

— Pământulū până nu-lū calci
Oale din elū n'o să faci.

— Cu de-ai ței să mānci să bei,
Datorii să n'ai la ei.

— Când vede omulū nevoia,
Vorbesce ce nu e voia.

— Cine 'ntrēbă nimeresce,
Și pașulū nu și-lū greșesce.

E ușorū a vinde,
Mai greu a cuprinde.

— Totă apă: mică, mare,
Pe rindū se secură în mare.

Culese de Ioanū Petranū.

Celū mai vrednicū.

Se dicitu, că odată a muritū unū împērātū, care stăpānise forțe rēu peste țera sa. După elū rămāseră patru feciori, cari se certau pentru domniă.

Atunci se adunară sftnicii împērātului și bētrānii țerii și ȏiseră: „Să nu fiă împērātū celū dintēiu feciorū, nici vre-unulū din ceialalți, decă nu este înțeleptū și vrednicū să stăpānescă preste țeră”. Er cătră feciorii împērātului ȏiseră: „Decă cunōșceți voi fārădelegile talālui voștru, și decă le desprețuiți, acela dintre voi să se privescă de mai înțeleptū și mai vrednicū, acela să se urce pe scaunulū împērātescū, care va înșira mai multe pēcate d'ale tātāne-sēu și în publicū va promite, că le va urgisi și le va încunjura.”

Atunci începū celū d'intēiu și numēră o sută de pēcate d'ale tātālui său. Ca elū nu știe nici unulū dintre frați, gāndea elū, — lui trebuie să i-se deē corōna.

Alū doilea numēră douē sute de fārădelegi și ocări amarū pe tātālū său și elū gāndea, că abună sēmă elū o să capete tronulū. Venindū alū treilea la rēndū numēră trei sute de pēcate, înșiră ticăloșii după ticăloșii și nu-i lāsă bunū nici câtū e negru sub unghii.

În sfērșitū fu chiămatū alū patruea. Acesta ȏise: „Imi pare forțe rēu, că frații mei clevescū pe tātālū meu așa de tare, fără rușine și fāră sfielă. Eu, decă ași sci trei mii de fārădelegi, inima mea le-ar desprețui, dēr buzele mele nu le ar roști, pentru-că elū mi-a fostū mie tată.”

Atunci se ridicară sftnicii și bētrānii poporului, priviră unū momentū unī la alți, pe urmă ilū îmbrățișară și strigară cu bucuriă: „Tu ești celū mai vrednicū, tu să ne fi împērātū.”

Și elū a fostū împērātū înțeleptū și dreptū și poporulū a fostū fericitū sub stăpānirea lui.

M.

Eserciții de limbă.

Lesne-i a dicitu, bou brēzū birlobrēzū trage la pirlēzū, dēr fi mai greu a desbirlobrezi boii birlobrezenilorū de vacile pirlenilorū.

*

Am o cloșcă pīrpāriță pestriță și are doi-spre-dece pui pīrpāriți pestriți;

turnă în coșu și dete drumulū pietrei.

Când făina galbenă ca aurulū curgea în sacū, Ionū ședea pe gānduri, răȏimatū de ușa morei.

Se bătea elū cu gāndulū: o fi vrēndū mama să-i dau eu unū pumnū bietalū morarū, ori să-mi dea elū dela elū câte unulū de fiă-ce dimerliă?

Dēr pētra a sfērșitū de dumatică bōbele, și pe lingura veșcăi nu se mai prelinge făina, saculū e plinū cu vērfū.

— Ȑi-e gata făina, băete; strigă morarulū.

— Acu-i acu, gāndi Ionū... Pēcatū de bietulū morarū! Mai bine să-i întorcū eu spetele să-mi dea elū mie.

— Bine, bade morarū... Haide, dă... Câte unū pumnū de fiă ce dimerliă.

Și întōrse spetele cătră morarū.

Acesta creȏu că Ionū cere să-i pue saculū în spate.

— Acum, îndată, băete; să mēsūrāmū... și își luă singurū uiumulū.

Mirarea lui Ionū fu nespūsă, când la urma urmei, după ce mereu își întōrse spetele, dōr i-o da pumnii, se treȏi cu saculū în spate, astupatū bine cu o țepușă nouă.

— Ce mai stai? încārcăți căruța! strigă morarulū.

— Să vede că totū eu trebuie să-i dau pumnii se gāndea Ionū, care urcatū în căruța aședea saculū. Și pe când cugeta să pogōre ca să plătēsōă cu cinste morarului, acesta trage unū bigiu șargei, care pleca în treapēdū:

— Ei i-oiu plāti altă dată, își ȏise Ionū.

Dēr sositū acasă, elū povesti mai-că-sa pățeniile lui, cu vorbele ce-lū învățase dēnsa și ȏmenii din cale.

— Hei! mēi Iōne, așa e când nu potrivești vorba după ȏmenii și după gānduri. Că de-ai imi dicitu tata mare:

Fată, mereu să gāndesci,
La graiu când te hotāreșci,
Nu grāi la toți c'o vorbă;
După cuptorū și cociorbă:
Că de ȏi-i scurtū cuptorulū,
Îți ajunge vātrarulū;
De-i cuptorulū adēnō tare,
Cociorba-i prājina mare.

Veȏi cu cine te-ntēlnesci,
Când te-apuoi ca să grāesci,
Că alt-mintrelea te'nhațē.
Cine la graiu vrea povățā:
A tăce mereu învățā,
Că-i de aurū și tăcerea.
La cine n'are puterea,

Și zapisū mereu iscālesce,
Cine mereu flecāresce.
Vorba de i ȏisă la vreme,
De nimica nu te teme;
Vorba de n'o potriveșci,
Capulū rēu ȏi-lū necinstesci....
Vorba 'n cinste de-i nāscută,
Și dușmanulū o ascultă;
Vorba cea nepotrivită,
E dulama rēu croitā:
Nu te'ncape de-i prea strimtā,
Ori o calci că e prea lungā....
Vorba gōlă-i gōlă pungă!
Vorba nu-e de pricinā,
Când nu ni-i viața seninā;
Este că n'am potrivitū,
Vorba cu gāndulū cinstitū.
.....
Eu povestea-mi am sfērșitū,
Dēr grāit'am potrivitū?

Poesii poporale.

Culese din poporū.

Bădiță din depārt'ciōrū
Nu-mi trimite atātā dorū
Pe pārușă tu pe isvorū
Și pe gura tuturorū;
Trimete-mi mai puțintelū
Și vină și tu cu elū;
Că-sū copilă tinerea

Și dorulū nu-lū potū ținea,
Și sū copilă desmerdată
Cu dorulū nu-'sū învățatā.

*

Cāntă puiulū cucului
Pe grindeulū plugului,
Unde-sū boii 'ncornurați
Și voinici-s 'nsprāncenați;
Unde-s boii gingāșei
Ficiorașii ochișei.
Mână-ți bade, boii bine,
Nu ține ochii la mine,
Că și-a ta māndruță vine.

Din Banatū.

Corneliu Ghilăzanū.

Dragă-mi este ulița
Unde șede māndruța,
De-ar fi câtū de uricōșă
Totū imi pare că-i frumōșă.

*

Māndro de dragostea noastră
A crescutū unū pomū în costă,
A n'frunȏitū și n'a roditū
Creȏendū, că noi ne-am uritū,
A n'floritū și ne-a legatū,
Creȏendū că noi ne-am lāsātū.

*

Mē uitaiu din dēlū în luncă
Să vedū māndra unde lucră,
La amēȏi unde se culcă,
Să mē duocū și să-i facū umbră

da-su mai pirpăriți puii pirpăriței pestriței, decâtu pirpărița pestrița.

Capra neagră calcă'n pētră, pētra tare crepă'n patru; crepe'n patru capulū caprei precum crepă pētra'n patru.

Capră neagră calcă'n pētră și din pētră 'n clinci; crepe capulū caprii'n cincī.

MULTE ȘI DE TOATE.

Saulu 'și așă măgarī.

Trei glumeți se întâlniră cu unū jidovū bătrānū. — „Bună dimineța tată Avrame!” strigă celū dintāiu. — „Bună dimineța, tată Isaac!” dīse alū doilea — „Bună dimineța, tată Iacobū!” strigă alū treilea — „Vē înșelați domnilorū, eu nu suntū nicī Avramū, nicī Isaacū, nicī Iacobū, oi suntū Saulū, oare a plecatū se caute măgarīi tatāluī sēu și ieoā, cā i-a găsitū!”

Rēspunsulū unūi recrutū.

Unū oficerū, vēdēndū cā unū recrutū nu pōte nimeri ținta, 'i dīse sē pusce în pōrta șurei. Recrutulū pușcă, dēr greși. — „Ce neîndemēnatiōi escī!” strigă oficerulū, „nu escī în stare se nimerescī nicī pōrta șurei!” — „Asta nu face nimicū” rēspunse recrutulū, „fiindcā dușmanī nu vinū totū-dēuna pe pōrtā, ci vinū și pe delāturī!”

Tragerī la sorți.

Losurī Basilica, 1 Sept. n. Serīile cu Nrii: 51/95 43/45 46/2 202/44 230/32 319/48 349/35 571/43 679/64 802/55 929/51 1067/61 1079/25 1233/43 1318/43 1319/77 1350/12 1452/56 1467/18 1484/57 1542/96 1655/80 1668/75 1691/10 1700/66 1718/57 1771/36 1890/34 2157/31 2259/95 2287/66 2347/67 2503/39 2528/19 2548/65 2601/32 2677/55 2713/94 2887/81 2941/23 3001/34 3478/59 3567/100 3720/17 3720/59 3734/96 3751/93 3852/84 3892/87 4061/28 4331/62 4363/11 4416/8 4486/41 4629/74 4748/12 4794/20 4903/2 5030/62 5311/31 5523/84 5562/7 5578/36 5597/2 5757/45 5836/19 5897/60 5926/51 5965/76 5570/2 6093/39 6314/42 6318/63 6397/50 6467/64 6493/81 6559/82 6561/4 6566/13 6836/28 9865/68 6876/7 7130/73 7378/41 7476/19 7506/4 7518/89 7605/15 7668/85 7718/9 7931/91 7954/2 7972/44.

La amortisațiune ser: 510 991 1955 2529 3448 3453 3790 3803 4183 5411 5555 6203 6630 6809 7262 7344 7524 7657.

Sē n'o ardă sōrele Cā-i albă ca dōmnele.

Vai de mine sēra vine Și n'am vorovitū cu nime Și cu cine-ași vorovi N'am cale a mēntēlni. Și pe cine eu dorescū N'am cale sē'lū întēlnescū.

Țera Oltului. Dimitrie Mandealū.

Morū, mândruțo, și m'aprindū Când te vēdū pe drumū trecēndū Din cătrīnță sibirnāindū Mie din mână făcēndū. Când trecī, mândro, p'angă mine Plānge inimiōra'n mine; Când te vēdū, mândro, pe vale, Multū mi-i drag'a-ta umblare, Când te vēdū, mândro, la dosū, Mi-i dragū alū tēu portū frumosū; Și la față și la dosū, Cā la față-i Țērbă crețā, Pre la pōle-i Sirmă mōle, Pe la sinu-i Romānouță Țuce-ți neic'a-ta guriță.

Din Banata. Vasiliu Jianū.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 10 Sept. n. 1891

Table with columns: Sēmīnțe, Călibătea per Hect., Prețul per 100 chilgr., dela, până. Rows include Grāu Bănățenescū, Grāu dela Tisa, Grāu de Pesta, etc.

Table with columns: Sēmīnțe vechi ori nouș, soiulū, Călibătea per Hect., Prețul per 100 chilgr., dela, până. Rows include Sēcārā, Orzū, Ovșū, Cucuruzū, Hirisică, etc.

Prețurile cerealelor din piața Brașovū.

din 11 Septemvra 1891.

Table with columns: Măsura sēu greutatea, Calitatea, Valuta austriacă. Rows include 1 H. -L. Grāu cel mai frumos, Grāu mijlociu, etc.

Table with columns: Călibătea per Hect., Prețul per 100 chilgr., dela, până. Rows include Sēcārā, Orzū, Ovșū, Cucuruzū, etc.

Cursulū pieței Brașovū.

din 12 Septemvra st. n. 1891.

Table with columns: Bancnote romānesci, Argintū romānescū, Napoleon-d'ori, Lire turcesci, Imperiali, Galbinī. Rows include Cump. 928, Vēnd. 930, etc.

Tērgulū de rimători din Steinbruch. La 8 Sept. n. starea rimătorilor a fostū de 143,084 capete, la 9 Sept. au intratū 1931 capete și au eșitū 2621 rēmānēndū la 31 Aug. unū numărū de 1423 4 capete. — Se notēzā: marfa un-gureșcā vechē, grea dela — până la — cr. marfā un-gureșcā tinerā grea dela 48 — cr. până la 48 1/2 cr., de mijlocū dela 49 cr. până la 49 1/2 cr — ușōrā dela 50 — cr. până la 51 — cr. — Marfā țērānescā grea dela — până la — cr. — de mijlocū dela — cr. până la — cr. ușōrā dela 49 — cr. până la 51 cr. — Marfā de Romānia de Bākony grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociā grea dela — cr. până la — cr. insē transito ușōrā dela — cr. până la — cr. transito dō țepōsā grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociā dela — cr. până la — cr. Marfā sērbescā grea dela 47—48 — cr. transito, mijlociā grea dela 47—48 — cr. transito. ușōrā dela 48—49 1/2 cr. Porci îngrășați de unū anū dela — cr. până la — cr., îngrășați cu cucuruzū dela — cr. până la — cr., îngrășați cu ghindā dela — cr. până la — cr. Cântāriți la garā cu 4 1/2.

(Balsamū de viețā alū lui Dr. Rosa.) Dintre tōte organele, carī compunū interiorulū corpulū omenescū, cele mai importante suntū fără îndoială stoma-chulū și canalulū intestinelorū. Pentru aceea este consultū, ca la cea mai micā bolnāvire a acestorū organe sē aibă fie-cine unū medicamentū la îndemānā, care dupā o scurtā întrebūnțare sē delātare bōla. Unū asemenea medicamentū probatū este „Balsamulū de viețā alū lui Dr. Rosa,” cunoscutū și fōrte plăcutū de decenī în întregū Austro-Ungaria, se preparā în farmacia lui B. Fragner, Praga și se capētā în tōte farmaciile mai marī.

Cursulū la bursa din Viena.

din 11 Septemvra a. c. 1891

Table with columns: Sēmīnțe, Călibătea per Hect., Prețul per 100 chilgr., dela, până. Rows include Renta de aurū 4%, Renta de hārtiā 5%, Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare [1-ma emisiune], etc.

Proprietari: Dr. Aurel Mureșianu. Redactorū responsabilū interimalū: Gregoriu Maiorū.

EDITURA Librăriei NICOLAE I. CIURCU, Brașov.

Cărți școlastice

pentru școlēle populare aprobate de Înaltul Ministeriū reg. ung. prin ordinațiune ministerială, parte de Veneratul Consistor Archidieceșan din Sibiu, de Veneratul Consistoriū Diecesan din Caransebeș și de Reuniunea învățātorilor rom. din diecesa Aradului și ținutul Sēlagiului:

- Abecedar sau āntāia carte de cetire întocmit de „Maī mulți prietinī ai școlēi”. Edițiā II. leg. 20 cr.
A doua carte de cetire pentru anul al II. (s. III.) de școlā; întocmitā de „Maī mulți prietinī ai școlēi”. Edițiā II. leg. 28 cr.
Abecedar sau Āntāia carte de cetire și scriere, pentru Invēțarea limbei maghiare de Francisc Kōds, inspector școlar și consilier re-gesc și Ion Darius. Invēțātor. Prețul legat 20 cr.
Darius I. Elemente de Fisiēcā, cu maī multe figur. Prețul legat 30 cr.
— Geografia patriei și Elemente din Geografia universalā. Cu 36 figurī împreunā cu mapa Ungariei. Edițiē nouā. Prețul legat 35 cr. broșat 30 cr.
— Istoria patriei și Elemente din Istoria universalā tractatā dupā metoda biografic. Cu portrete. Edițiā II. Prețul leg. 25 cr. broș.
Georgescu I, Curs practic de Economie, cuprīndēnd noțiunī despre: Grādinārit, economia cāmpulū, vierit, cultura pădurilor, crescerea vitelor, stupārit, și cultivarea vermilor de mātase, pentru școlēle populare. Edițiā II. cu 50 figurī 25 cr.
Ilasievici Ipol, Curs metodice de Istoria naturalā. Edițiā II. cu ilustrațiunī 30 cr.
Pop Maxim, prof., Manual de gramatica limbei romāne pentru școlēle populare în trei cursuri. Edițiā II. revēdūtā. Prețul leg. 30 cr.
Darius I., Gramatica limbei romānesci. Cursul I. Edițiā II. Prețul 25 cr.
Popea I., Religiunea creștinā, pentru școlēle primare. Edițiā VI. 12 cr.
NB. Aceste cărți școlastice sē pot folosi de cātrā Domnii Ānvēțātorī în tōte școlēle populare din patrie, fără de nicī o responsabilitate, fiind apro-bate de Înaltul Ministeriū și fiind totodată bune și ieftine.

- Acum de curēnd a apărut:
Istoria Biblicā a vechiului și noului testament în versuri, ilustratā cu 108 icōne frumōse. Prețul 12 cr.
Istoria Biblicā a vechiului și noului testament întocmitā maī ales pentru tinerimea din școlēle populare romāne, de Georgie Ludu preot și Ion Darius invēțātor, ilustratā cu maī multe icōne. Prețul 30 cr.
Āntāia carte de cetire cu deprinderi și reguli gramaticale pentru invēțarea limbei germāne în școlēle populare rom. întocmitā de I. Dorca, director și invēțātor. Prețul legat 25 cr.

A eșit de sub tipar:
Curs practic de Aritmeticā pentru școlēle populare în trei părți, pentru șese ani de școlā, întocmit de Prof. Aseniū Vlaicu.
Carte lucratā pe baza celor maī bune manuale și principiī peda-gogice moderne și întocmitā dupā un sistem nou cu ilustrațiunī in-tuitive.

CARTEA POPORULUI: Carte de Cetire compusā pentru anī din urmā ai școl. pentru școlēle de repetițiē, școlē civile etc. de Ion Pop-Reteganul.

Istoria Universalā pentru gimnasiī, școlē reale preparandī, școlē civile cu maī multe ilustrațiunī, Vol. I. Evul vechiū, de Prof. V. Goldiș. Prețul fl. 1.

Sub tipar este: Gramatica romānā pentru școlēle populare, Partea I. Etimologia, de P. M. Liuba, invēțātor.

Aceste cărți sē aibă de vēndare în principalele Librării.

Cu deosebitā stimā Nicolae I. Ciurcu.

Verfälschte schwarze Seide. Man verbrenne ein Müsserchen des Stoffes von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echte, rein gefärbte Seide kräufelt sofort zusammen, verläßt bald und hinterläßt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe.— Verfälschte Seide (die leicht speditig wird und bricht) brennt langsam fort, namentlich glimmen die „Schußfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff erschwert), und hinterläßt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegenfatz zur echten Seide nicht kräufelt, sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide, so zerfällt sie, die der verfälschten nicht. Das Seidenfabrik-Depôt von **G. Henneberg** (K. u. K. Hofliefer.), **Zürich** versendet gern Muster von seinen echten Seidenstoffen Jederman un, und liefert einzelne Roben und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus.

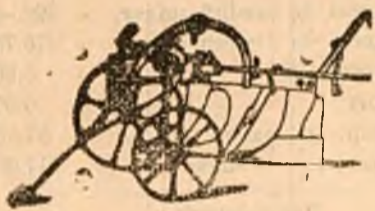
Turnătorie de feru și fabrica de mașini a lui SCHLICK
SOCIETATE PE ACȚII IN BUDAPESTA.

FABRICA ȘI BIROUL CENTRALU: BIROUL ÎN ORAȘU ȘI DEPOSITULU
 VI., Kulső vác-út 1696/99, VI., Podmaniczky-uteza 14,

Recomandă escelentă construatele

Garnituri de treieratū cu aburū și cu vĕrtejū (Göpel),
 precum și cu mai multe din cele mai mari premii distinsele

Pluguri patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 brazde,
Pluguri Rayol patent.,

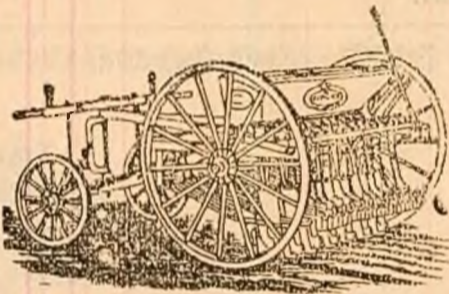

Pluguri-Rayol, Pluguri originale ale lui **Schlick** și pluguri **Vidats** pentru o brazdă, unelte pentru lucrarea pământului, grape și spărgători de bulgări.

584,24--22

Mașini de semănatū în rânduri „HALADAS“, patentate ale lui Schlick.

Mai departe s'afă în depositū mori pentru curățitul cerealelorū (sistemū Baker și Vidats), mașini pentru prepararea nutrețului, batoze de porumbū (cucuruzū), mori pentru uruitū, mori de urială cu putere de aburū „Hungaria“ patent. lui Jokáy, mori de măcinatū și instalațiunī pentru mori de uleiū.

Mașini originale americane de seceratū și legatū snopii, mașini de cecutū erva, cai ferate pentru câmpū etc.

Prețurile cele mai estine. — Condițiunī favorabile pentru plată.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Ajutorū grabnicū și sigurū

pentru

SUFERINȚE DE STOMACHU ȘI URMĂRILE ACESTORA!!

Mijloculū celū mai bunū și eficace pentru mănținerea sănătății, curățirea sucurilorū precum și a sângelui și pentru promovarea unei misturi bune este deja pretutindenea cunoscutulū și plăcutulū

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acestū balsamū preparatū cu îngrijire din erburile alpine cele mai bune și tā măduite se dovedesce ca forta folositorū în contra tuturorū greutăților de mistuire cărelei de stomachū, lipsa de apētū, rigăelei, congestiunilorū, haemoroidelorū etc. etc. În urma eficacității sale a devenitū acestū balsamū acum unū sigurū și doveditū medicamentū de casă popularū.

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisori de recunoștină stau la dispozițiā!

FIȚI ATENȚI!!!

Spre a evita înșelătorii, facū pe fiecare atentū, că fiecare sticlă cu **Dr. Rosa's Lebens-Balsam**, care singurū numai de mine este preparatū după receta originală, este învelitū în hărtiā grosă albastră, care poartă în lungulū ei inscripțiā: **Dr. Rosa's Lebens-Balsam** din farmacia „zum schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205—3“ în limba germană, boemă, ungară și franceză, și cari suntū provădute cu alăturata marcă a „brieei luatā sub scutulū legalū.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabilū sē pōte procura numai în

Depositulū principalū alū producătorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler“

Prag 205—3.

În **Budapesta**: la farmacia I. von Török.

Tōte farmaciile din **Brașovū**, precum și tōte farmaciile mai mari din monarchia Austro-ugară au deposite din acestū balsamū de viețā.

Totū de acolo se pōte avea:

Alfia de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

unū medicamentū sigurū și prin mii de scrisori de mulțămire recunoscutū în contra tuturorū inflamațiunilorū, rănilorū și umflăturilorū.

Acēsta se ntrebuințeză cu succesū sigurū la inflamațiunī. la stagnațiunea lapteului și întărirea țifelorū cu ocașiunea întărcării copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturī la unghie, la panariții (ulcerațiunī la degete, la întăriri, umflături, tumorea glandulelorū limfatice, lipome etc. — Tōte inflamațiunile, umflături, întăriri se vindecă în timpulū celū mai scurtū; la casuri însă, unde s'a formatū deja puroiu absorbē buba și o vindecă în timpulū celū mai scurtū fără dureri. În cutiōre à 25 și 35 cr.

FIȚI ATENȚI!!!

De orice alfia de casă universală de Praga sē imiteză forte desū, facū pe fiecare atentū, ca singurū numai la mine se preparēză după receta originală. Acēsta este numai atuncī veritabilū, decă cutiōrele din metalū galbinū, în cari se pune, suntū înfășurate în hărtiā roșie pe care s'afă tipărită în 9 limbi esplicațiunea cum sē se ntrebuințeze, impachetate și în cartōne vinete — cari suntū provădute cu marca fabricei de mai susū.

Balsamū pentru auđū.

(Gehör-Balsam)

Celū mii probatū și prin multe încercări celū mai temeinicū medicamentū pentru vindecarea auđului greu si spre redobândirea auđului perdutū. 1 Flacon 1 fl. 603,26—8

In negoțulū de bęcănie și bumbăcārie alū subsemnațilorū, se afă unū postū vacantū ca

CALFA

(COMIS).

Se cere de a cunoșce pe lângă limba romānă și cea germānă și maghiarā.

IOAN DUȘOIU & FIU.

Nr. 11426—1891

655,3-2

PUBLICAȚIUNE.

Din fundațiunea senatorului **Fridericū de Closius** se dau sume de bani până la 10,000 fl. v. a. cu garanțiā hipotecarā și cu interese 6% și celū puținū 1% amortisațiune.

Doritorii sē se anunțe la subscrisuliū magistratū. **Brașovū**, în 29 Augustū 1891.

Magistratūlū orășenescū.

Numere singurateice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potū cumpēra în librăria **Nicolae Ciurcu**, și în tutungeria **I. Gross**.

Viena 1873. Medalia pentru meritū.	Budapesta 1885 Dipl. de onōre.	Esseg 1889. Dipl. de onōre.	M.-Palanka 1887 Med. de anrū.	Dipl. de onōre Londra 1878.
---------------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------	----------------------------------	--------------------------------

Iosifū Csik
 c. și r. escl. priv.
 Prima fabrică de Syrmier Portland-Cement și varū-hydraulic în **BEOSIN**.
 Biroulū-Centralū și depositulū: **Budapesta, V., Rudolfsquai 8**, recomandā onor. d-ni didari și arhitecți, întreprinderilorū de construcțiunī, proprietarilorū, comitetelorū rurale și bisericesci, precum și onor. publicū doritorū de a clădi, proprieile sale fabricate în

Portland-Cement și varū hydraulicū,
 cari se lifereză totdeuna în calitate escelentă. — Prețuri curente și informațiunī se trimittū la cerere punctualū.

Parisū 1876 med. de bronz.	Keeskomét 1872 med. de argint.	Neusatz 1875 med. de aurū	Szeged 1878 med. p. meritū	Triestū 1883 med. de aurū
-------------------------------	-----------------------------------	------------------------------	-------------------------------	------------------------------

ABONAMENTE

la **„GAZETA TRANSILVANIEI“**

Prețulū abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunī 3 fl. —
 Pe șese lunī 6 fl. —
 Pe unū anū 12 fl. —

Pentru Romānia și străinătate:

Pe trei lunī 10 fr.
 Pe șese lunī 20 fr.
 Pe unū anū 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anū 2 fl. —
 Pe șese lunī 1 fl. —
 Pe trei lunī 50 cr.

Pentru Romānia și străinătate:

Pe anū 8 franci.
 Pe șese lunī 4 franci.
 Pe trei lunī 2 franci.

Abonamentele se facū mai ușorū și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vorū abona din nou, sē binevoiescā a scrie adresa lămuritū și a arāta și poșta ultimā.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Avisū d-lorū abonați!

Rugām pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei sē binevoiascā a scrie pe couponulū mandatului postalū și numerii de pe fășia sub care au primitū diarulū nostru până acuma.

Domnii, ce se abonēză din nou, sē binevoiascā a scrie adresa lămuritū și sē arate și poșta ultimā.

Totodatā facemū cunoscutū tuturorū D-lorū abonați, că mai avemū din anii trecuți numerī pentru complectarea colecțiunilorū „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiunī, pentru cari se potū adresa la subsemnata Administrațiune în casū de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“